

Wat zegt Jezus over de toekomst?

(bij de prediking van 6 augustus 2006)

J.C. Bette

Jezus wandelt met zijn discipelen in de buurt van het tempelcomplex. Ze zijn onder de indruk van de architectonische schoonheid en versieringen van de tempel en wijzen Hem op die trots van de Joden. Wat een schok als hun Meester gaat profeteren: er zal van al dit moois geen steen op de andere gelaten worden. Totale verwoesting van dit schitterende 'huis van God'.

De Here Jezus gaat in op de vraag van de discipelen over het wanneer en over de betekenis van het puin van de tempel. De eerste 24 verzen van Lucas 21 betreffen duidelijk de situatie die de discipelen en hun tijdgenoten aangaat. Hij spreekt over legerkampen die Jeruzalem zullen omsingelen en hoe zij als zijn volgelingen op die aanstaande verwoesting van tempel en stad moeten reageren. Grote nood wordt er in de woorden van Jezus voorzeggd, ellende over het land en toorn over het volk. Het zijn de 'dagen van vergelding' (vs. 22) en die zullen duren tot de tijd van de heidenen voorbij is (vs. 24). Waar gaat het over en wat zit er achter deze dreigende woorden? En dan opent zich opeens een mondiale 'voltooiing' (vs. 24b,25), een vergezicht naar de komst van de Zoon des mensen (vs. 27). Laten we deze profetie over de toekomst van de Messias eens nader bekijken (Lucas 21:25-36). Paralleltteksten vinden we in Mattheüs 24 en Marcus 13.

Oorlog om Jeruzalem

Jezus profeteert over wat na zijn dood, in het jaar 70 (na Chr!), werkelijkheid is geworden. Jeruzalem werd belegerd: veel van de stad in puin en de tempel verwoest. Hij laat de discipelen weten dat verzet en gewapende opstand in die dagen van strijd om Jeruzalem zinloos zijn, want God zal Zijn oordeel onherroepelijk over de stad voltrekken. De belegering en verwoesting van stad en tempel zijn de vervulling van de profetieën uit het OT. Bij 'al hetgeen geschreven is' zullen we onder meer denken aan Dan.9:26 (vgl. Jer.26:6,18; Micha 3:12). De uitdrukking 'dagen van vergelding' is eveneens ontleend aan het OT (Deut.32:35 LXX; Hos.9:7) en plaatst de verwoesting van Jeruzalem in het grotere perspectief van Gods handelen in de geschiedenis van Zijn volk. De vreemde overheersers zijn niet oppermachtig, maar zij zijn slechts instrumenten in Gods hand om Zijn wil uit te voeren (zoals ook Kores, Jes.45:1-8). De positie van zwangere en zogende vrouwen is in die dagen wel het meest beklagenswaardig (vgl. 23:29). Zowel achterblijven (of: achtergelaten worden!) in Jeruzalem als wegvlugten betekent dat zij zowel zichzelf als ook hun kind in gevaar brengen. Het 'wee' is hier geen oordeelsdreiging, maar een klacht die de uitzichtloze situatie van de vrouwen schildert. De 'verdrukking' zal zich niet alleen beperken tot Jeruzalem, maar zal 'heel het land' (Judea) en 'dit volk' (de Joden) treffen. Het woord woede of toorn wordt veelal gebruikt in verband met het gericht van God over Zijn volk (3:7; Dan.9:16; 11:36; Rom.2:5; 1Thess.2:16).

Met woorden die sterk overeenkomen met 2Kron. 36:15-21 (vgl. Ezra 9:7; Jer.21:7; Ezech.30:3; 32:9) wordt een drievoudig oordeel over de inwoners van Judea aangekondigd: uitmoording, wegvoering en verwoesting van de stad Jeruzalem. 'Door de mond van het zwaard vallen' is een Hebreeuwse uitdrukkingwijze die 'door het zwaard gedood worden' betekent (vgl. Hebr.11:34). Een deel van het volk zal vervolgens worden weggevoerd in ballingschap (vgl. Deut.28:64) en Jeruzalem zal 'vertrapt' worden door de heidenen (vgl. Ps.79:1; Jes.63:18; Dan.8:10,13; Zach.12:3; Openb. 11:2). De 'tijden der heidenen' is de tijd waarin de heidenen vrij spel hebben in het Judese land. Hun macht is echter niet onbeperkt, omdat God een duidelijke grens heeft gesteld (Dan.8:13v.; 12:5-13; vgl. Jer.27:7), namelijk 'totdat de tijden der heidenen vervuld zijn', d.w.z. tot de wederkomst van de Zoon des mensen (vs.27). Het is van belang over de reikwijdte van deze uitspraak goed na te denken!

De komst van de Zoon des mensen

Vanaf dit vers worden tekenen beschreven die betrekking hebben op de wederkomst van de Here Jezus (vs.25-36). Net zoals aan de verwoesting van Jeruzalem 'vreselijke dingen en tekenen aan de hemel' vooraf zouden gaan (vs.11), zo wordt ook Jezus' wederkomst (vs.27) aangekondigd (maar nu op veel grotere, wereldwijde schaal) door 'tekenen aan zon en maan en sterren' (vgl. Jes.13:10; 34:4; Joël 2:30v.). Het hele universum is in beroering. Op aarde zullen de mensen vergaan van angst 'vanwege het bulderen van de golven der zee'. De voorstelling die hieraan ten grondslag ligt is die dat God als de Bewaarder en Onderhouder van deze wereld de natuur, met name de zee, in bedwang houdt, zodat zij de mens geen kwaad doet (Job 38:8-11; Ps.65:8v.; 89:10; vgl. 46:4). In de eindtijd zal men bang zijn overgeleverd te worden aan de machten van de natuur (vgl. Jes.24). Voor een ieder zal duidelijk zijn dat deze ongewone gebeurtenissen een voorbode zijn van een nog veel grootser gebeuren. De bewoners van de aarde zullen echter niet weten wat er op handen is en zullen daarom in grote angst en onzekerheid verkeren over wat er over de wereld komen gaat. De reden voor de buitengewone consternatie onder de mensen is de door hen verwachte ineenstorting van de sterrenhemel (vgl. Jes.34:4). De 'machten der hemelen' (de hemellichamen, zon, maan en sterren, vgl. 2Kon.17:16; Dan. 8:10), die men voor onwrikbaar hield, zullen in wankel beweging komen. Zo is werkelijk alles (zelfs het universum) in beroering door de aanstaande wederkomst van de Here Jezus Christus! Met woorden die ontleend zijn aan Dan.7:13 beschrijft Jezus de laatste etappe van de eindtijd, de climax van alles wat in de verzen 8-26 aangekondigd is, nl. de komst van de Zoon des mensen, dat is de wederkomst van de Here Jezus. Dan, namelijk wanneer de nood op het hoogst is, zal Jezus voor ieder zichtbaar (vgl. Zach.12:10) terugkeren op een wolk (Hand.1:11). Anders dan bij Zijn eerste komst in de wereld, zal Jezus' tweede komst gepaard gaan 'met grote macht en heerlijkheid'. Hij zal dan Zijn uitverkorenen bijeenvergaderen (Matt.24:31; Marc.13:27) en het messiaanse Koninkrijk vestigen.

Bemoedigingen voor wie gelooft

De dingen die Jezus in zijn profetische woorden beschreven heeft, behoeven de gelovigen in geen enkel opzicht te beangstigen. Hij wil hen bemoedigen, niet bedreigen of beangstigen. Ook al staan er nog vreselijke dingen te gebeuren, zijn discipelen mogen ervan verzekerd zijn dat God uiteindelijk alles onder controle heeft (vgl. vs.18). In de zekerheid van de komende verlossing, mogen de discipelen zich dan ook oprichten en hun hoofden opheffen (naar de hemel) om de komende Zoon des mensen te verwelkomen. In tegenstelling tot de ongelovigen die in grote angst en onzekerheid verkeren (vs.25v.) groeit met de toenemende verslechtering van de wereld (vervolgingen, misleiding, politieke chaos, de verwoesting van Jeruzalem, kosmische verschijnselen, enz.) de hoop van de gelovigen op Jezus' wederkomst en hun daarmee gepaard gaande verlossing. 'Verlossing' moet hier in de meest omvattende betekenis van het woord worden opgevat (dus niet alleen een 'geestelijke' verlossing, maar bv. ook de verlossing van de schepping, Rom.8:19-23).

Het beeld van de vijgenboom

Vanaf de Olijfberg, waar Jezus en Zijn discipelen zich volgens de beschrijving van Marcus en Mattheüs op dit moment bevonden (Matt.24:3; Marc.13:3) hadden zij een prachtig uitzicht over de hellingen van de Olijfberg, het Kidrondal en de verdere omgeving die vol stond met bomen (vijgenbomen, olijfbomen, enz.). Wanneer Jezus dan ook een gelijkenis vertelt over 'de vijgenboom en al de (andere) bomen' hebben de discipelen die ook voor ogen. Een gelijkenis bestaat uit twee delen, namelijk een beeld, gewoonlijk uit het dagelijks leven of uit de natuur (de vijgenboom), en de zaak die met behulp van het beeld verhelderd moet worden (de komst van het Koninkrijk). Wanneer de bomen in het voorjaar uitlopen, is het zeker dat de zomer voor de deur staat. Dat is een alledaags feit dat voor zichzelf spreekt. Het gemeenschappelijke element in de vergelijking tussen de op handen zijnde zomer en de

nabijheid van het Koninkrijk van God is de stellige zekerheid waarmee beide zullen komen. Jezus wil Zijn discipelen dan ook niet in de eerste plaats leren wannéér het Koninkrijk van God komt (zie Marc.13:32), maar hen ervan verzekeren dát de nadering van het Koninkrijk te merken is. Net zo zeker als de uitbottende bomen de zomer aankondigen, zijn ‘deze dingen’ (geloofsvervolging, het optreden van valse profeten, politieke chaos, de val van Jeruzalem, bovennatuurlijke verschijnselen) voorboden van de komst van het messiaanse Koninkrijk. Anders dan in 17:20v. (‘Het Koninkrijk Gods is bij u’), spreekt Jezus hier over het toekomstige aspect van het Koninkrijk, de uiteindelijke realisering van het Rijk van de Messias. ‘Voordat alles is gebeurd’ heeft betrekking op de tekenen die aan de val van Jeruzalem en het daarmee intredende wereldeinde voorafgaan. De Here Jezus zegt dus niet dat ‘dit geslacht’ het wereldeinde nog zal meemaken, maar wel alle voorafgaande tekenen zal meemaken: geloofsvervolging, de val van stad en tempel, de tekenen aan de hemel, enz. De gebeurtenissen voorafgaande aan de wederkomst van de Zoon des mensen (vs.24-26,34-36) zijn niet fundamenteel anders dan die voorafgaande aan de val van stad en tempel (vs.7-24). Zij onderscheiden zich slechts in de mate (de intensiteit) waarin zij gebeuren. ‘Dit geslacht’ is in de evangeliën een gebruikelijke aanduiding voor Jezus’ tijdgenoten (Matt.11:16; 12:41v.,45; 23:36). De generatie ten tijde van de Here Jezus zal dus nog zelf getuige kunnen zijn van de door Hem aangekondigde gebeurtenissen. Het was inderdaad nog dezelfde generatie die de verwoesting van de tempel in het jaar 70 meemaakte!

Jezus bevestigt met een grote stelligheid de waarheid van Zijn woorden met een vergelijking die in het Oude Testament op de Here God van toepassing is (Jes.40:8, vgl. 1Petr.1:24v.) maar die Hij nu op Zichzelf betreft. Het eerste deel van de vergelijking (‘de hemel en de aarde zullen voorbijgaan’) was op zichzelf in het OT al niet vanzelfsprekend, want de hemel en de aarde golden als vast en onbeweeglijk (Ps.148:6; vgl. Ps.72:7,17; 89:37; Jer.33:25v.). Dat zij toch zullen voorbijgaan (Jes.51:6), benadrukt dan ook hoe ingrijpend Gods oordeel zal zijn. Maar toegegeven dat het onvoorstelbare toch gebeurt en hemel en aarde dus op een dag zullen voorbijgaan, dat geldt in geen geval van Jezus’ woorden. Zijn woorden zullen zeker in vervulling gaan (‘niet voorbijgaan’ betekent ‘niet onvervuld voorbijgaan’, d.w.z. ze zullen vervuld worden).

Wat te doen bij Jezus’ wederkomst?

Onder druk van de gebeurtenissen zullen de mensen aan het naderende onheil trachten te ontkomen. Zij zullen vergetelheid zoeken in de drank of nog eens goed van het leven willen genieten (‘roes en dronkenschap’), of ze zullen zó door de zorg om het levensonderhoud in beslag worden genomen, dat ze voor niets anders meer oog hebben (Jes.5:11v.). Ze zullen geen acht slaan op de ‘tekenen der tijden’ (vs.7, vgl. vs.29-31) en overvallen worden door het plotselinge aanbreken van ‘die dag’ (vgl. 10:12; 1Thess.5:4), d.w.z. de dag waarop Jezus in heerlijkheid zal terugkeren. De Here Jezus drukt Zijn discipelen dan ook op het hart om de verschijning van de Zoon des mensen niet onvoorbereid tegemoet te gaan (1Thess.5:1-11). Met de woorden ‘als een strik’ (vs.35) wordt het plotselinge aanbreken van de dag des Heren vergeleken met een valstrik die een dier plotseling omklemt. Jezus’ terugkeer in heerlijkheid zal niet alleen ‘plotseling’ geschieden (vs.34), maar ook zal er geen ontkomen aan zijn: die dag zal komen over ‘alle (in)gezeten en van de gehéle aarde’.

Dan roept Jezus Zijn discipelen op tot waakzaamheid die gepaard moet gaan met gebed. Het ‘op elke tijd’ kan zowel op het voorgaande (‘waakt te allen tijde’) als op het volgende (‘te allen tijde biddende’) worden betrokken. In beide gevallen gaat het om een gedurig klaar zijn voor de wederkomst. De oproep tot gebed om ontkoming bewijst dat uitredding niet vanzelfsprekend is. Dat wordt nog eens onderstreept door het gebruik van het woord ‘waardig gekeurd worden’, 20:35; Hand.5:41; 2Thess.1:5). Ontkoming aan het komende onheil is geen automatisme voor alle discipelen, maar hangt af van het ‘waardig gekeurd worden (nl. door God)’. We mogen dit niet zo opvatten als zou God op grond van een waarde in de mens zelf

besluiten sommigen van de komende verdrukking te redden. Met het waardig keuren gaat het er juist om elk automatisme uit te sluiten en de redding uitsluitend en alleen in Gods handen te laten: uitredding is niet te bereiken door menselijke inspanning, maar is uitsluitend een zaak van God en Zijn genade. De uitredding bestaat niet alleen in ontkoming aan de verdrukking op aarde, maar ook in het standhouden 'voor het aangezicht van de Zoon des mensen'. De Zoon des mensen, dat is de Here Jezus Christus, treedt hier op als rechter (vgl. Dan.7:14).

De apocalyptische voorstellingen die met de boodschap van Jezus meekomen zijn voor veel mensen onverstaaanbaar en onaanvaardbaar geworden. Bijvoorbeeld de wolken als drager van de Mensenzoon. Maar deze voorstellingen willen de verwachting uitdrukken dat God van buitenaf ingrijpt in onze werkelijkheid. Het Koninkrijk van God is geen product van onze inspanningen, het komt ook niet in een geleidelijk proces, maar het wordt ons door God geschonken door de crisis heen. Voor wie twijfelt aan de toekomst van deze aarde en van de mensheid is dit goed nieuws: we zijn niet aan onszelf en aan elkaar overgelaten, maar 'onze hulp is van de Here, die hemel en aarde gemaakt heeft' (Ps.121:2). Wie deze boodschap veronachtzaamt of zelfs loslaat, wordt op zichzelf teruggeworpen. Al in het oude boek Daniel wordt gesproken over de komst van de Mensenzoon (7:13). In het Nieuwe Testament wordt het al maar duidelijker: Jezus is gekomen tot redding van mensen en Hij zal terugkomen als Koning en Heer (Mar.14:62; 1Thess.1:16; 2Thess.1:7-10; Op.1:7vv.) om zijn rijk van vrede en gerechtigheid op aarde te vestigen. Daarom wordt ieder die uit zijn genade leeft, opgeroepen: Heft je hoofd omhoog, want de Koning komt! In de tussentijd waarin wij wachtend uitzien, geldt voor ieder die Jezus liefheeft: Mijn leven is zeker in Gods hand, mijn leven houdt dankzij Jezus stand. Vandaag en morgen ben ik geborgen, volkomen veilig in Gods hand.

Tijd van genade

Je mag zeven keer raden
zeven maal zeventig maal
heb je tijd om gissend en missend
door schade en schande wijs
te ontkomen aan de kwade reis
dit is de tijd om te zorgen
bloot aan de dood
in het leven geborgen
dit is de tijd
God zelf staat
als het ware andersom
gebeurt er een wonder?
Hij telt langzaam
van een tot honderd
tot honderdtien en dan
je zult het zien:
'Ik kom'.

Hans Bette
(zeer vrij naar Jan Wit)